

Rutin för Barnkonsekvensanalys

- Förskolan Paletten

Innehållsförteckning

1. Inledning
2. Syfte och mål
3. Ansvar och
4. Barnkonsekvensanalys i praktiken – tillvägagångssätt
 - 4.1 Bakgrund
 - 4.2 Kartläggning
 - 4.2.1 Faktaunderlag
 - 4.2.2 Arbetslagets åsikter
 - 4.2.3 Barnens åsikter
 - 4.2.4 Övrigt socialt nätverk
 - 4.2.4 Intressekonflikter
 - 4.3 Analys och sammanställning
 - 4.4 Prövning och beslut
5. Referenser

1. Inledning – Vad är en barnkonsekvensanalys?

Förenta nationernas konvention om barns rättigheter ("Barnkonventionen") blev svensk lag den 1 januari 2020 (Regeringskansliet, 2018). Enligt Skolverkets allmänna råd för förskolan (Skolverket 2013) bör en barnkonsekvensanalys göras varje gång ett större beslut tas inom en verksamhet. Barnombudsmannen har tagit fram informationsunderlag och riktlinjer för hur verksamheter kan utforma och arbeta med barnkonsekvensanalyser. Förskolan Palettens rutiner för hur arbetet med barnkonsekvensanalyser bygger på Barnombudsmannens modell. Varje enskild verksamhet har dock individuella förutsättningar och Palettens arbetssätt kommer att beskrivas i detta dokument (Barnombudsmannen 2013; Barnombudsmannen 2020)

2. Syfte och mål

Förskolans pedagogiska verksamhet är föränderlig och utvecklas ständigt för att möta de aktuella behov och förutsättningar som finns – på både grupp- och individnivå. Det systematiska kvalitetsarbetet (planering, dokumentation, uppföljning och reflektion) sker kontinuerligt – i enlighet med nationella styrdokument som förskolans läroplan (Skolverket 2018), Skolverkets allmänna råd för förskolan (Skolverket, 2013), Skollagen (SFS 2010:800 8 kap. 1–24 §§) samt förskolans egen verksamhets- och likabehandlingsplan (finns tillgängliga på förskolans hemsida www.forskolanpaletten.se).

Genom att införa arbetet med barnkonsekvensanalyser ökar vi möjligheten att säkerställa och synliggöra att barnens bästa har prioriterats så långt det är möjligt. I de fall där barnens bästa har fått ge vika för andra intressen ska anledningen tydligt motiveras samt vilka kompensatoriska åtgärder eller insatser förskolan i stället planerar att genomföra.

3. Ansvar och roller

Förskolan Paletten är en fristående förskola med enskild huvudman och rektor - som ytterst ansvarar för hur verksamheten utformas - samt att den är förenlig med nationella styrdokument, lagar och regler. Rektorns ansvarsroll definieras mer utförligt i Läroplan för förskolan (Skolverket, 2018). Därtill ansvarar förskollärare för det pedagogiska innehållet i undervisningen och för att det målinriktade arbetet främjar barns utveckling och lärande. Undervisningen och det pedagogiska arbetet genomförs gemensamt i arbetslaget, där både barnskötare och förskollärare ingår.

Arbetslaget är de som har den dagliga kontakten med förskolans barn och därmed den största individkännedomen. Även om rektor har det slutgiltiga beslutsansvaret så bör arbetslagets åsikter och synpunkter vara av stor vikt. Pedagogernas kunskap om gruppens och dess individers förutsättningar bör därför väga tungt i bedömningen.

"Utbildningen ska alltid vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet när det gäller såväl innehåll som arbetssätt". (Skolverket 2018, s. 10)

4. Barnkonsekvensanalys i praktiken

Vi upprättar en barnkonsekvensanalys genom följande steg. I avsnitt 4.1 t.o.m. 4.6 beskrivs mer detaljerat vad varje steg kan och/eller bör omfatta. Innehållet kan dock variera baserat på ärendets natur samt vem som påverkas av ett eventuellt beslut.

4.1 Bakgrunds- och nulägesbeskrivning

En nulägesbeskrivning är nödvändig för att redovisa vad som har lett fram till att en förändring måste göras. Det kan vara allt från organisation, personalfrågor, större justeringar i den pedagogiska miljön, fördelning av barn i mindre grupper, särskilt behov av stöd hos en enskild individ av där extra resurser eventuellt måste tillföras etc. Beskrivningen ska innehålla information om vem som primärt berörs av beslutet, antingen på grupp och/eller individnivå, men även vem som sekundärt kan komma att påverkas av beslutet.

4.2 Kartläggning

Alla faktorer som påverkar ett eventuellt beslut ska kartläggas. De som berörs av beslutet ska också involveras och omfattas av kartläggningen.

4.3.1 Faktaunderlag

Aktuell lagstiftning, nationella och lokala styrdokument samt relevanta riktlinjer som påverkar det slutgiltiga beslutet måste ses över. Vilken kompetens och kunskap finns redan inom arbetslaget? Förskolan ska basera sin verksamhet på vetenskaplig evidens samt beprövad erfarenhet (Skolverket, 2018). Om ytterligare underlag i form av forskningsstöd behövs tas fram så ska detta framgå.

4.3.2 Arbetslagets åsikter

Arbetslaget på en förskola har oftast den största individ- och gruppkännedomen då de arbetar närmast barnen på daglig basis. Även om rektor och huvudman har det slutgiltiga beslutsansvaret så behöver stor vikt läggas vid arbetslagets åsikter.

4.3.3 Barnens åsikter

Arbetet med barnkonsekvensanalyser bygger helt och hållet på ett barnperspektiv. Barnet eller barnens åsikter och synpunkter ska beaktas och redovisas så långt det är möjligt. Artikel 3 i Barnkonventionen (Regeringskansliet, 2018) fastslår följande:

” Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa ” (s. 4).

Vidare måste hänsyn givetvis tas till barnets ålder, mognadsnivå och förmåga att kommunicera – vilket beskrivs i Artikel 12:

” Konventionsstaterna ska tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.” (s. 12).

4.3.4 Socialt nätverk

I de fall där det anses vara relevant ska barnets sociala nätverk inkluderas i beslutsprocessen. I förskolans fall avses vårdnadshavare då sekretess föreligger i övrigt enligt Sekretesslagen (SFS 1980:100) 7 kap. 9 §.

4.3.5 Utomstående aktörer

Ibland kan externa kompetensresurser behövas, tex. via Barn- och Ungdomspsykiatri (BUP), BVC, socialtjänst, specialpedagog eller habilitering. Arbetslaget ska, tillsammans med rektorn, identifiera om behov föreligger.

4.3.6 Intressekonflikter

En insats som kräver förändring i verksamheten kommer oundvikligen att få bieffekter – både positiva och negativa. En insats på individnivå kommer påverka resten av barngruppen och vice versa. Innan ett beslut kan tas så måste eventuella intressekonflikter identifieras och redovisas – för att sedan kunna ligga som grund till själva analysen (se avsnitt 4.4).

- Vem eller vilka påverkas av ett eventuellt beslut?
- Vad kan påverka att det slutgiltiga beslutet inte ser till barnens bästa?
- Vad kan påverka att en nödvändig förändring riskerar att utebli, trots att förändringen är nödvändig?

4.4 Analys och prövning

Det är här som den verkliga konsekvensanalysen sker. Underlaget från kartläggningen ska vägas samman. Ibland kan det vara nödvändigt att backa och inhämta mer information eller stöd utifrån det som redan kartlagts.

Förutsättningarna som påverkar det slutgiltiga beslutet bildar konsekvensanalysen – en prognos som så långt det är möjligt beskriver beslutets potentiella effekter på följande plan;

- Kortsiktiga effekter för den/de som berörs?
- Långsiktiga effekter för den/de som berörs?
- Positiva bieffekter?
- Negativa bieffekter?

Slutligen ska beslutet prövas och barnens rättigheter enligt Barnkonventionen ska väga absolut tyngst. Det är särskilt viktigt att de faktorer (intressekonflikter, lagstiftning, resurser, ekonomi etc.) som påverkat beslutet redovisas tydligt i de fall då barnet eller barnens bästa – helt eller delvis - har åsidosatts till godo för andra behov och intressen.

4.5 Beslut

Ett komplett förslag med åtgärder presenteras i beslutet. Om barnet eller barnens bästa av någon anledning inte har kunnat tillgodoses till fullo presenteras också ev. kompenserande åtgärder. Även då beslutet riskerar att få negativa konsekvenser, trots att det är nödvändigt att genomföra, så kan kompenserande åtgärder vara lämpliga att ta med.

4.6 Återkoppling och utvärdering

- När och hur ska den ske?
- Vem ansvarar för att det sker?
- Vem eller vilka ska involveras?

Återkopplingen syftar till att checka av vilket resultat beslutet fick och hur det har överensstämmt med det ursprungliga målet. Kompletterande åtgärder kan beslutas vid behov.

Utvärderingen ska innehålla en konsekvensutvärdering där prognosen som gjordes tidigare jämförs med hur det faktiskt blev.

6. Referenser

Barnombudsmannen (2013). *Uppnå kvalitet i beslut som rör barn och unga*. www.barnombudsmannen.se (hämtad 2020-11-03)

Barnombudsmannen (2020). *Prövning av barnets bästa – ett stödmaterial för beslutsfattare och tjänstepersoner*. <https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument-for-nedladdning/publikationer/provning-av-barnets-basta-2020>

Regeringskansliet (2018). *Konventionen om barnets rättigheter (svenska) [Elektronisk resurs]*. (2018). Stockholm: Regeringskansliet.

Skolverket (2013). *Allmänna råd med kommentarer för förskolan*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan: LpFö 18*. Stockholm: Skolverket.

SFS 2010:800. *Skollag*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

SFS 1980:100. *Sekretesslag*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/sekretesslag-1980100_sfs-1980-100

Stödmaterial

Arbetsmarknadsdepartementet (2019). *Vägledning vid tolkning och tillämpning av FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: Regeringskansliet, Arbetsmarknadsdepartementet.

Sveriges kommuner och landsting (2018). *Prövning av barnets bästa: ett verktyg för styrning och ledning*. [Stockholm]: Sveriges kommuner och landsting.

Svenska Uneskorådet (2006). *Salamanca deklARATIONEN och Salamanca +10*. [Stockholm]: Svenska Uneskorådet.

Verksamhets- och Likabehandlingsplan för Förskolan Paletten – www.forskolanpaletten.se